

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014–2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Nikola Valtová

Rodinné právo ve vnitrostátním měřítku

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR PART-TIME STUDIES

2014–2017

BACHELOR THESIS

Nikola Valtová

Family law in domestic scale

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák, Ph. D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 3. 3. 2017

Nikola Valtová

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Aleši Zpěvákovi, Ph.D. za připomínky poskytnuté během zpracování této práce, přínosné poznatky a vedení bakalářské práce.

Anotace

Tato práce pojednává o problematice vyživovací povinnosti v obecné rovině, ale i problematice jednotlivých druhů. V další části práce obsahuje vysvětlení základních pojmů, popis stanovení výživného, osoby oprávněné v této věci jednat, podmínky a postup pro řešení životní situace, ale také neplnění vyživovací povinnosti dobrovolně. Na závěr této práce je uveden a popsán případ od soudu, který se týká návrhu na snížení výživného na dvě nezletilé děti a rozhodnutí soudu.

Klíčová slova

Občanský zákoník, oprávněný, povinný, výživné, vyživovací povinnost.

Annotation

This thesis focuses on the problem of maintenance obligations in the general sense and also on specific kinds of maintenance obligations. The next part of the thesis contains the descriptions of basic terms, determination of the maintenance grant, persons authorized to issue in the case, conditions and procedures for dealing with life situations, but also a failure to fulfil maintenance obligations voluntarily. A court case, which concerns a proposal to reduce the maintenance of two minor children, is shown and described in the final chapter of this thesis together with the court decision.

Keywords

Alimony, authorized, Civil code, maintenance obligation, obligatory.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI.....	11
1.1 Výživné	11
1.2 Vyživovací povinnost.....	11
1.3 Povinné subjekty	11
1.4 Dítě.....	12
1.5 Rodiče dítěte	12
1.6 Dobrovolné výživné	12
2 VYŽIVOVACÍ POVINNOST V OBECNÉ ROVINĚ	13
2.1 Vznik a zánik vyživovací povinnosti	13
2.2 Obsah a rozsah vyživovací povinnosti	15
2.2.1 Obsah vyživovací povinnosti	15
2.2.2 Rozsah vyživovací povinnosti.....	15
2.3 Změna poměrů	16
3 DRUHY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI.....	17
3.1 Vyživovací povinnost rodičů vůči nezletilým dětem	17
3.1.1 Způsob určení výživného	19
3.1.2 Splatnost výživného	20
3.1.3 Výše výživného	20
3.2 Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům	21
3.3 Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými.....	22
3.4 Vyživovací povinnost mezi manžely	23
3.4.1 Způsob určení výživného	24
3.4.2 Výše výživného	24
3.4.3 Splatnost výživného	24
3.4.4 Změna poměrů	25
3.4.5 Konec vyživovací povinnosti.....	25
3.5 Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely	25
3.5.1 Způsob určení výživného	26
3.5.2 Výše výživného	26
3.5.3 Zánik vyživovací povinnosti	27
3.6 Výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce.....	27

4	STANOVENÍ VÝŽIVNÉHO DLE TABULEK.....	29
5	DŮSLEDKY NEDODRŽOVÁNÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI.....	31
5.1	Výkon rozhodnutí o výživném.....	32
5.1.1	Soudní výkon rozhodnutí	33
5.1.2	Výkon rozhodnutí pomocí exekutora.....	33
5.2	Právní úprava vyživovací povinnosti	34
6	SOUDNÍ PROJEDNÁVÁNÍ VÝŽIVNÉHO.....	36
6.1	Rozsudek.....	39
6.2	Odvolání.....	41
6.3	Právní moc	41
7	PROMLČENÍ PRÁVA NA VÝŽIVNÉ	42
8	PRAKTICKÝ PŘÍKLAD	43
8.1	Návrh otce na snížení výživného na nezletilé děti	43
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	54
	SEZNAM ZKRATEK	56
	SEZNAM TABULEK.....	57

ÚVOD

Rodinné právo je odvětvím práva soukromého a z důvodu rozsáhlé matérie se tato bakalářská práce věnuje pouze vyživovací povinnosti. Nejčastějším druhem vyživovací povinností je výživné na nezletilé děti. Je obecně známým faktem, že v České republice je vysoká rozvodovost, kterou ovlivňuje především životní styl typický pro dnešní uspěchanou dobu. Problematika vyživovací povinnosti je aktuálním tématem právě z důvodu vysoké rozvodovosti manželství s dětmi, avšak nejedná se o jediný druh výživného, který se v rámci rodinného práva rozlišuje. Právní úprava týkající se vyživovací povinnosti je ukotvena ve druhé části zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Cílem této práce je rozebrat problematiku jednotlivých druhů vyživovacích povinností, popsat průběh soudního řízení o stanovení výživného či postupy při změnách poměrů na jedné ze stran či při změnách na obou stranách.

Úvodní část bakalářské práce se zabývá základními pojmy vyživovací povinnosti a s obecnou charakteristikou probírané problematiky, přičemž je jedním z hlavních bodů nastínění jednotlivých druhů vyživovacích povinností a jejich možnosti uplatnění v běžném životě. Základní právní úpravou podle, které se vyživovací povinnost řídí je upravena ve druhé části zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

V další části této bakalářské práce se budu věnovat jednotlivým druhům vyživovací povinnosti a jejich základním znakům jako jsou např. způsob určení výživného, výše výživného a jeho splatnost apod. V poslední teoretické části osvětlím promlčení práva na výživné dle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Z důvodu dnešního „trendu“ neplacení výživného se tato práce bude zabývat také důsledky nedodržování vyživovací povinnosti, možnostem vymáhání dlužného výživného a výkonem rozhodnutí o výživném soudem či exekutorem. Tuto problematiku řeší zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve své druhé části § 196 - § 197.

Poslední část, která je částí praktickou poukáže na případ z praxe, který řešil Okresní soud v Mladé Boleslavi na základě podaného návrhu otce na snížení výživného na své dvě nezletilé děti z prvního manželství, avšak matka dětí podala také návrh

přičemž, ale žádala zvýšení výživného na obě dvě nezletilé děti a soud usnesením spojil oba návrhy ke společnému projednání a rozhodnutí.

Metody zpracování této bakalářské práce, které jsou zde použity, jsou základní a nejčastěji užívané vědecké metody tj. analýza a syntéza, ale také metoda deskripce a analogie. Při vyhledávání podkladů pro tuto práci a odborných informací bude užito především analýzy, v průběhu práce naopak syntézy a deskripce, přičemž syntéza bude použita častěji.

1 ZÁKLADNÍ POJMY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

V této kapitole budou vysvětleny základní pojmy rodinného práva, které jsou stěžejní k pochopení oblasti vyživovací povinnosti.

1.1 Výživné

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), pojem výživné přesně nedefinuje. V užším pojetí představuje pojem výživné konkrétní plnění, které je poskytované na základě existující vyživovací povinnosti. V širší dimenzi se výživným rozumí určitý majetkový soubor věcí, jak peněžní, tak i nepeněžní povahy a jiných právních hodnot oceněných penězi, které poskytuje jedna osoba druhé z důvodu uspokojení jejích životních potřeb.¹

1.2 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnost je povinnost ukládaná občanským zákoníkem. Jedná se o povinnost osobního charakteru, která není postupitelná na jiného, a jenž není převoditelná ani nepřechází na dědice.²

1.3 Povinné subjekty

Občanský zákoník na základě jednotlivých druhů výživného, taxativně vymezuje okruh osob, které mohou být stranami zvláštního zaopatřovacího závazku. Jde o osoby ve vztahu příbuzenském, osoby spojené manželstvím či bývalým manželstvím,

¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M., a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2008, s. 558, ISBN 978-80-7478-457-6.

² Tamtéž, s. 559.

respektive společným dítětem. V rámci vyživovacího závazku občanský zákoník tyto strany označuje slovy „povinný“ a „oprávněný“.³

1.4 Dítě

Dítětem je příbuzný v linii přímé tedy v prvním stupni. Úmluva o právech dítěte z roku 1989 (mezinárodní konvence o právech dětí) určuje, že dítětem je každá osoba, která je mladší osmnácti let.⁴

1.5 Rodiče dítěte

Za rodiče dítěte stanovuje zákon otce a matku, respektive ženu, která dítě porodila a muže, kterému svědčí alespoň jedna zákonná domněnka otcovství.⁵

1.6 Dobrovolné výživné

„Dobrovolné plnění je takové plnění, které v odpovídající míře a včas uspokojuje všechny odůvodněné potřeby oprávněného a odpovídá možnostem, schopnostem a majetkovým poměrům povinného.“⁶

³ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26] Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>*

⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 38, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁵ Tamtéž, s. 38

⁶ Tamtéž, s. 41

2 VYŽIVOVACÍ POVINNOST V OBECNÉ ROVINĚ

Osoby spojené příbuzenským svazkem nebo existujícím či rozvedeným manželstvím mají vůči sobě navzájem vyživovací povinnost a právo na výživné.⁷

Obecná pravidla zkoumají na jedné straně oprávněného a jeho odůvodněnou potřebnost a na straně druhé vždy majetkové poměry (tj. skutečný stav jeho jmění), schopnosti (tj. investice, výdělek, péče o majetek za získáním zisku) a možnosti (tj. možný výdělek vzhledem ke svým schopnostem) povinného.⁸

Dle § 921 občanského zákona se výživné plní v pravidelných dávkách a je splatné měsíc dopředu, nerozhodne-li soud jinak, nebo pokud se povinný nedohodne s oprávněným jinak.⁹

Zánik vyživovací povinnosti a práva na výživné vyplývá ze zákona, následkem právních skutečností či statusovou změnou stavu.¹⁰

2.1 Vznik a zánik vyživovací povinnosti

Nejdůležitějším předpokladem pro vznik vyživovací povinnosti, kterou uvádí občanský zákoník je existence rodinně právního poměru. Může se jednat o poměr manželský, ex-manželský nebo příbuzenský poměr v řadě přímé. Jedním z dalších předpokladů je tzv. stav odkázanosti na výživu oprávněného, respektive subjektivní či objektivní neschopnost oprávněného žít se samostatně, ale také existují-li schopnosti, možnosti a majetkové poměry na straně povinného k vyživovací povinnosti. Uvedená obecná kritéria jsou ve vazbě se zvláštními kritérii dle jednotlivých druhů výživného

⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5. Vyd.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 133, ISBN 978-80-7357-465-9.

⁸ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. A KOL. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 130, ISBN 978-80-7478-937-3.

⁹ § 921 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. A KOL. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 127, ISBN 978-80-7478-937-3.

(např. délka trvání manželství, jedná-li se o výživné rozvedených manželů). Vyživovací povinnost dle občanského zákoníku vzniká subjektům uvedeným v zákoně ex lege.¹¹

Zánik vyživovací povinnosti nastává v okamžiku, kdy povinný ani oprávněný nesplňují zákonné předpoklady, resp. Nastaly odlišné skutečnosti, které zákon předvídá, resp. Plynoucí z povahy věci, hlavně pokud:¹²

- Jedná-li se o vyživovací povinnost mezi manžely a manželství bylo rozvedeno
- Výživné mezi rozvedenými manžely nebo pro neprovdanou matku bylo stanoveno na určitou dobu a ta uplynula (max. tři léta srov. § 762 odst. 1 in fine, maximálně dva roky § 920)
- Manžel, kterému bylo uznáno výživné na základě rozvedeného manželství, vstoupil do manželství nového či uzavřel partnerství
- Povinný vyplatil bývalému manželovi odbytné (§ 761 odst. 1)

Zánik vyživovací povinnosti lze rozlišit na zánik absolutní a zánik relativní, kdy absolutní zánik zákon spojuje s úmrtím povinného či oprávněného. Proti absolutnímu zániku vyživovací povinnosti máme relativní zánik, který spočívá např. v dočasné neschopnosti se samostatně živit (dítě se živí samostatně jen přechodnou dobu).¹³

¹¹ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

¹² Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

¹³ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

2.2 Obsah a rozsah vyživovací povinnosti

Předmět, resp. Povahu toho co se plní jako výživné v jakém rozsahu se plní, jakým způsobem se plní a jak dlouho, upravují jednotlivá zákonná ustanovení.¹⁴

2.2.1 Obsah vyživovací povinnosti

„Předmětem vyživovací povinnosti a práva na výživné je plnění výživného.“¹⁵

Pro zajištění potřeb oprávněné osoby se výživným rozumí vše, co se poskytuje a přijímá za tímto účelem. Jedná se o základní potřeby jak hmotné povahy – např. strava, bydlení, oblečení, školní pomůcky, tak i povahy duševní – prvky sportovní, vzdělávací, kulturní apod.¹⁶

2.2.2 Rozsah vyživovací povinnosti

Rozsah výživného není stanoven konkrétně, ale existují zde pravidla, ke kterým soud přihlíží v rámci určování výši výživného. Rozsah výživného se určuje na základě odůvodněných potřeb a majetkových poměrů oprávněného, a dle schopností, možností a majetkových poměrů povinného.¹⁷

Dle § 913 odst. 2 občanského zákona je v rámci hodnocení možností, schopností a majetkových poměrů (existenci/rozsah jmění) povinného nutné zkoumat, zda se povinný bez důležitého důvodu nevzdal výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti, popřípadě majetkového prospěchu nebo zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je potřeba věnovat pozornost tomu, že povinný o oprávněného pečuje osobně a k míře, v jaké tak koná.¹⁸

„Je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměrů jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.“¹⁹

¹⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 134, ISBN 978-80-7357-465-9.

¹⁵ Tamtéž, s. 134

¹⁶ Tamtéž, s. 134

¹⁷ Tamtéž, s. 134

¹⁸ § 913 zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ § 914 zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Pro jednotlivé druhy vyživovací povinnosti platí kromě výše zmíněného obecná pravidla i pravidla zvláštní, která mají přednost před pravidlem obecným. Mimo jiné se posuzují věk, zdraví, vlohy a schopnosti oprávněného.²⁰

2.3 Změna poměrů

Zákon není konkrétní ve vysvětlení pojmu „změna poměrů“, ale podmínkou je zásadní změna s trvalejším dopadem. Ke změně může dojít jak na straně dítěte, tak i na straně povinného rodiče, např. změna zdravotního stavu, podstatné zlepšení či zhoršení finanční situace.²¹

Rozhodnutí ve věcech výživného se vydávají cum clausula rebus sic stantibus, tzn., že mohou být změněna nebo zrušena za předpokladu, že došlo ke změně poměrů bez ohledu na to, zda proběhla změna na straně povinného či na straně oprávněného. K této změně je vždy nutný návrh některého z nich s výjimkou změny rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě. V tomto, případě dojde-li ke změně poměrů, změní soud své rozhodnutí i bez návrhu.²²

Povinný rodič je oprávněn podat návrh na snížení výživného v případě, že uzavřel nové manželství a narodilo se mu dítě, dovršil důchodového věku a odešel do důchodu, stal se invalidní osobou či mu klesl příjem.²³

²⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 138, ISBN 978-80-7357-465-9.

²¹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 50, ISBN 978-80-7502-023-9.

²² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 138, ISBN 978-80-7357-465-9.

²³ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 51, ISBN 978-80-7502-023-9.

3 DRUHY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

Základním diferenčním kritériem jednotlivých druhů vyživovací povinnosti je osobní postavení povinného vůči oprávněnému a od něj odvozený osobní poměr mezi povinným a oprávněným.²⁴

Na základě zákona se vyživovací povinnost člení obecně na pět druhů, ve skutečnosti je druhů vyživovací povinnosti více:²⁵

- a) Vyživovací povinnost rodičů vůči nezletilým dětem,
- b) Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům,
- c) Vzájemná vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými,
- d) Vzájemná vyživovací povinnost manželů,
- e) Vzájemná vyživovací povinnost rozvedených manželů,
- f) Právo neprovdané matky na příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů.

3.1 Vyživovací povinnost rodičů vůči nezletilým dětem

Dnem narození dítěte vzniká vyživovací povinnost rodičů a trvá až do okamžiku, kdy je dítě schopno samo se žít.²⁶

Vyživovací povinnost vůči dítěti mají oba z rodičů a nezáleží na tom, zda jim náleží rodičovská zodpovědnost či pokud jejímu výkonu brání nějaké omezení. Vyživovací povinnost nemá stejný rozsah, není společná ani nerozdílná. Oba rodiče se podílejí na výživě svého dítěte v rozsahu odpovídajícímu schopnostem, možnostem

²⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5. Vyd.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 139, ISBN 978-80-7357-465-9.

²⁵ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 38, ISBN 978-80-7502-023-9.

²⁶ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5. Vyd.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 141, ISBN 978-80-7357-465-9.

a majetkovým poměrům každého z nich tak, aby byly řádně zajištěny potřeby dítěte. V rámci rozsahu a způsobu plnění vyživovací povinnosti se hodnotí osobní péče o dítě s ohledem k jeho věku i péče o společnou domácnost.²⁷

Nezletilé plně nesvéprávné dítě, které má právo na výživné, i v případě, kdy má vlastní majetek, ale zisk z majetku včetně příjmu z výdělečné činnosti nepostačuje k jeho výživě.²⁸

Dle § 915 občanského zákoníku má být životní úroveň dítěte stejná s životní úrovní rodičů.²⁹

V případě, kdy spolu rodiče dítěte nežijí a mají podstatně rozdílnou životní úroveň, má dítě nárok podílet se na životní úrovni rodiče, který má životní úroveň vyšší. Jestliže dítě žije s rodičem, který má životní úroveň nižší nemá povinnost rodič s lepší finanční situací, aby platil životní náklady druhého rodiče.³⁰

Ze srovnání starší a současné judikatury vyplývá, že jestliže dítě žije v domácnosti s rodičem, jehož finanční situace je nadstandardní, mohl by soud u povinného rodiče s nízkou životní úrovní výživné nepřiznat.³¹

Dítě, které nemá ani jednoho žijícího rodiče nebo dítě, jehož rodiče nejsou schopni plnit svou vyživovací povinnost vůči dítěti, má nárok na vyživovací povinnost ze strany svých prarodičů.³²

Vzájemný právní vztah rodičů není rozhodný a však zásadní je zda rodiče žijí společně či odděleně. Tato skutečnost je významná jak pro podobu a způsob faktického plnění vyživovací povinnosti, tak i pro existenci či neexistenci povinnosti soudu ex offio (z vlastního podnětu) zabývat se konkrétní vyživovací povinností rodičů.³³

²⁷ NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, 1. Vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského 2009, s. 83, ISBN 978-80-86723-77-8.

²⁸ § 912 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ § 915 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 39, ISBN 978-80-7502-023-9.

³¹ Tamtéž, s.39.

³² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 140, ISBN 978-80-7357-465-9.

³³ Tamtéž, s.140.

Pro rozhodnutí soudu o výši výživného bude jedním z nejdůležitějších vodítek zhodnocení určitých možností, schopností a majetkových poměrů povinného rodiče. Soud také přihlíží při určení rozsahu vyživovací povinnosti k tomu, který z rodičů osobně pečuje o dítě a v jaké míře.³⁴

Míra osobní péče znamená, že soud bude zjišťovat, jestli není povinný rodič na rodičovské dovolené, nemá kvůli péči o zletilé dítě krácený pracovní úvazek nebo zda rodiče nemají osoby, které jim pomáhají v péči o dítě a zohlední tyto zjištěné skutečnosti ve výpočtu výživného.³⁵

Zánik vyživovací povinnosti může nastat i v případech, že dítě uzavře manželství za předpokladu, kdy manžel vyživovaného dítěte je schopen plnit svou vyživovací povinnost nebo popřením otcovství.³⁶

3.1.1 Způsob určení výživného

Výši výživného si mohou rodiče stanovit dohodou. Formu takovéto dohody neurčuje zákon, tudíž se nemusejí ověřovat podpisy, ale lze doporučit písemnou formu pro ochranu obou stran.³⁷

Rodiče dohodu o výši výživném neuzavřou, pokud se bude rozhodovat o výživném před rozvodem manželů nebo pokud bude jeden z rodičů žádat o sociální dávky, v těchto případech je nutné, aby se rodiče obrátili na soud a ten rozhodl o výši výživném.³⁸

Pokud některý nebo žádný z rodičů neplní vyživovací povinnost k dítěti na základě své vůle, rozhodne o povinnosti plnit výživné soud, který v rámci rozhodnutí stanoví den, nutný pro začátek plnění povinnosti. V těchto případech soud nejdříve zkoumá důkazy předložené rodiči nebo orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Vzhledem k tomuto druhu řízení, které lze zahájit i bez návrhu, může soud postupovat

³⁴ VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 195, ISBN 80-86432-93-9.

³⁵ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 39, ISBN 978-80-7502-023-9.

³⁶ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 140, ISBN 978-80-7357-465-9.

³⁷ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 40, ISBN 978-80-7502-023-9.

³⁸ Tamtéž, s. 41.

dle vlastní iniciativy v pořízení důkazů úřední cestou a není omezován návrhy účastníků. Soud běžně požaduje zprávy od zaměstnavatelů obou rodičů, ze školy dítěte, od úřadu práce, ale také zprávu od lékaře dítěte kvůli zjištění jeho zdravotního stavu.³⁹

3.1.2 Splatnost výživného

„Výživné na nezletilé dítě je možno žádat zpětně za dobu maximálně tří let ode dne podání návrhu (viz § 922 odst. 1. Obč. zák.). V rozsudku soudu i v dohodě, kterou soud schvaluje, je vždy určen počátek splatnosti výživného. Výrok proto obvykle obsahuje citaci „s účinností ode dne podání návrhu“, nebo „s účinností od data....“ Anebo „s účinností ode dne právní moci tohoto rozsudku“, popř. „s účinností ode dne právní moci výroku o rozvodu manželství“.⁴⁰

Výživné se platí vždy na měsíc dopředu, běžně se platí k prvnímu dni v měsíci nebo ke dni patnáctému v měsíci předem, bezhotovostně na účet rodiče, který má dítě ve své péči.⁴¹

Soud může v některých případech rozhodnout o povinnosti, aby rodič složil peněžní částku výživného splatnou v budoucnu tzv. tezaurace výživného. Tomu tak bude v případech, kdy povinný rodič získá mimořádně vysokou finanční částku a soud, se bude obávat, že by povinný rodič mohl peníze utratit.⁴²

3.1.3 Výše výživného

V dnešní době není jednoduché určit výši výživného z důvodu obrovského množství situací, ve kterých se mohou děti i jeho rodiče nacházet. Na straně dítěte ovlivní výši výživného jeho věk, zdravotní stav vč. souvisejících pomůcek či léků, jeho sportovní či jiné zájmy a jejich finanční náročnost, také se zohledňuje např. platba školného.⁴³

³⁹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 41, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁴⁰ Tamtéž, s. 42

⁴¹ Tamtéž, s. 42

⁴² Tamtéž, s. 43

⁴³ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 45, ISBN 978-80-7502-023-9.

3.2 Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům vyplývá ze znění zákona. Děti schopné samy se živit jsou povinny zajistit slušnou výživu svým rodičům.⁴⁴

Děti mají právo na stejnou životní úroveň, jako mají rodiče, ale rodiče toto právo nemají a při stanovení výše výživného soud přihlédne k tomu, aby rodiče měli zajištěnou slušnou výživu.⁴⁵

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům má pouze podpůrný charakter, respektive rodič má v první řadě právo na výživné vůči svému manželovi, popřípadě bývalému manželovi a jen pokud se nemohou uplatnit tyto vyživovací povinnosti, je možné vznést nárok na výživné vůči dětem.⁴⁶

Nárok na vyživovací povinnost rodiče uplatňují vůči všem svým dětem. Každé z dětí bude plnit odlišně zákonnou vyživovací povinnost vůči rodičům dle obecných pravidel (tj. dle svých majetkových poměrů, schopností a možností).⁴⁷

Řízení o přiznání uvedené vyživovací povinnosti se zahajuje podáním návrhu jednoho nebo obou rodičů u soudu. V návrhu musí být příslušné skutečnosti uvedené (tj. důvody žádosti výživného a nedostačujícího vlastního příjmu) a v řízení musí být prokázány.⁴⁸

Dále platí, že dítě žijící ve společné domácnosti se svými rodiči, které je schopno samo se živit musí přispívat na úhradu společných nákladů rodiny. Tato povinnost patří mezi druhy vyživovací povinnosti, kterou lze dovolat u soudu.⁴⁹

Rodič nemůže nárokovat tuto vyživovací povinnost, pokud by to bylo v rozporu s dobrými mravy, např. pokud rodič zanedbával výživu svých dětí, nejevil o ně

⁴⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 77, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁴⁵ VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 198, ISBN 80-86432-93-9.

⁴⁶ Tamtéž, s. 198.

⁴⁷ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 78, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁴⁸ Tamtéž, s. 77.

⁴⁹ Tamtéž, s. 78.

skutečný zájem, dopustil se vůči nim trestnému činu či jiného zavrženíhodného skutku. Vyživovací povinnosti dětí vůči rodičům předchází právu na sociální dávky.⁵⁰

3.3 Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými

Ostatními příbuznými se rozumí potomci a předci, kteří mají vůči sobě vyživovací povinnost, kdy přednostní povinnost mají příbuzní v bližším vztahu. Tato vyživovací povinnost nastává jen tehdy, pokud ji nemohou dostat bližší příbuzní. Tuto vyživovací povinnost mají všichni předci vůči všem svým potomkům a všichni potomci vůči všem svým předkům.⁵¹

Je-li více povinných, kteří jsou příbuzní ve stejném stupni, každý z nich plní vyživovací povinnost poměrem, kterému odpovídá jejich majetkovým poměrům, schopnostem a možností.⁵²

V praxi se jedná nejběžněji o stanovení výživného prarodičů vůči svým vnukům, které vychází ze situací, kdy rodiče dítěte nejsou schopni vyživovací povinnost plnit a tak bude soud zkoumat obecná kritéria u všech prarodičů tj. schopnosti, možnosti a majetkové poměry prarodičů.⁵³

Příklad této vyživovací povinnosti: Návrh podaný matkou na výživné pro nezletilé dítě vůči jeho otci. V průběhu řízení vyjde najevo skutečnost, že otec zemřel či je ve výkonu trestu a tudíž bez příjmů. V tomto případě soud povolá k vyživovací povinnosti rodiče otce, aby plnili vyživovací povinnost, a vyměří výživné.⁵⁴

⁵⁰ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 79, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁵¹ Tamtéž, s. 79.

⁵² VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 199, ISBN 80-86432-93-9.

⁵³ Tamtéž, s. 199.

⁵⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 80, ISBN 978-80-7502-023-9.

Zánik vyživovací povinnosti nastává smrtí oprávněného či povinného, ale také v případě zániku příslušného příbuzenského vztahu.⁵⁵

3.4 Vyživovací povinnost mezi manžely

Tato vyživovací povinnost vzniká až uzavřením manželství platného dle zákona.⁵⁶

Mezi manžely je vzájemná vyživovací povinnost, která je založena na zákonné podmínce stejné životní (kulturní i hmotné) úrovně obou manželů. Tato podmínka znamená, že po zaplacení všech pravidelných nákladů za domácnost, manželům zbývá finanční částka, se kterou manželé po vzájemné domluvě nakládají stejným dílem a využívají ji srovnatelným způsobem. K realizaci této zásady napovídá i zákonná úprava nakládání se společným majetkem manželů zahrnutá v občanském zákoníku, kdy zákon říká, že manželé pečují a užívají společný majetek nerozdílně a společně.⁵⁷

Tato vyživovací povinnost zajišťuje stejnou hmotnou a nehmotnou úroveň obou manželů a proto má vyživovací povinnost mezi manžely přednost před jinými druhy vyživovacích povinností např. ze strany dětí či rodičů.⁵⁸

Neplní-li jeden z manželů vyživovací povinnost, druhý z manželů může podat u soudu žalobu. Je evidentní, že žalobu podá manžel, který je na tom finančně hůře, a proto je toto soudní řízení pro žalobce osvobozeno od soudních poplatků, aby nebyl diskriminován z důvodu neschopnosti úhrady tohoto poplatku. Návrh na zahájení řízení bude podrobný a musí obsahovat popis skutečností na základě, kterých manžel návrh podává např. výši požadovaného výživného, životní úroveň obou manželů, důkazy prokazující skutečnosti nároku na výživné, výši příjmů a výdajů každého z manželů i těch společných.⁵⁹

⁵⁵ Tamtéž, s. 80.

⁵⁶ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 58, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁵⁷ Tamtéž, s. 58.

⁵⁸ Tamtéž, s. 58.

⁵⁹ Tamtéž, s. 59.

3.4.1 Způsob určení výživného

Řízení tohoto typu je soudní řízení sporné a tudíž nese důkazní břemeno žalobce. Ten musí prokazovat důvodné skutečnosti a uvést důkazy, které soud prozkoumá. Často je to velice těžké, když mezi manžely nepanuje důvěra a nesdělují si informace o svých příjmech a žalobce má jen orientační povědomí o financích žalovaného. Dokazování je snadnější, pokud je žalovaný zaměstnaný, než když je osobou samostatně výdělečně činnou nebo má příjem z majetku. Soud požaduje po žalovaném předložení daňového priznání za předešlý rok nebo celé účetnictví, někdy soud osloví znalce, aby zpracoval znalecký posudek o příjmech žalovaného. V případech, kdy žalovaný se soudem nespolupracuje, nemá žalobce žádnou podporu v zákoně, protože ochrana práv manžela je slabší než ochrana práv nezletilého dítěte.⁶⁰

3.4.2 Výše výživného

Při určování výživného mezi manžely platí zákonné podmínky, kdy pro určení rozsahu výživného jsou důležité skutečnosti o majetkových poměrech, schopnostech a možnostech povinného, ale i potřeby a majetkové poměry oprávněného. Při určení výše výživného soud vždy přihlédne k péči o společnou domácnost, také zohledňuje, pokud manželka pečuje o nezletilé dítě a je na rodičovské dovolené, tak ji nelze nutit, aby se vrátila do práce a ukončila rodičovskou dovolenou jen proto, aby ji žalovaný nemusel platit výživné.⁶¹

3.4.3 Splatnost výživného

„Výživné je možno přiznat pouze na návrh a pouze ode dne podání žaloby. Soud stanoví splatnost výživného dvěma způsoby. První způsob je tradiční: pokud manželství trvá a v době rozhodování soudu ještě není podána žaloba o rozvod, určí soud výživné v pravidelně se opakujících měsíčních splátkách. Pokud byla podána žaloba o rozvod, či dokonce bylo manželství účastníků v průběhu soudního řízení rozvedeno, je soud schopen zjistit výši výživného jako fixní částku za dobu od podání žaloby do rozhodnutí. Tuto částku pak soud uloží povinnému manželovi k úhradě najednou, pokud to jeho

⁶⁰ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 60, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁶¹ Tamtéž, s. 61.

*majetkové poměry umožňují. Pokud nikoli, může stanovit úhradu výživného ve splátkách.*⁶²

3.4.4 Změna poměrů

Pokud se změní poměry manželů po rozhodnutí soudu o vyživovací povinnosti, může jeden z manželů navrhnout změnu soudního rozhodnutí. Soudní řízení při změně je úplně stejné jako prvotní řízení. Ke změně původního rozsudku může dojít pouze při zásadní změně jako je například ztráta zaměstnání, důchod, nárůst příjmů apod.⁶³

3.4.5 Konec vyživovací povinnosti

Zánik vyživovací povinnosti nastává zánikem manželství, tj. smrtí, rozvodem nebo prohlášením neplatného manželství.⁶⁴

3.5 Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely

Ve chvíli, kdy se manželé na rozvodu dohodnou, soud může rozvést manželství bez zkoumání příčin rozvratu tohoto manželství, avšak současně požaduje splnění dalších podmínek (trvání manželství nejméně jeden rok, manželé žijí odděleně alespoň šest měsíců, oba manželé si přejí rozvod, dohoda musí být písemná a obsahovat ujednání o úpravě majetkových poměrů). Výživné mezi rozvedenými manžely může být přiznáno i v manželství neplatném proti tomu v manželství zdánlivém toto výživné nevzniká.⁶⁵

„Při rozhodování o výživném nebo o jeho výši vezme soud zřetel, jak dlouho rozvedené manželství trvalo a jak dlouho je rozvedeno, jakož i zda⁶⁶

a) si rozvedený manžel neopatřil přiměřené zaměstnání, přestože mu v tom nebránila závažná překážka,

⁶² Tamtéž, s. 62.

⁶³ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 62, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁶⁴ Tamtéž, s. 63.

⁶⁵ Tamtéž, s. 64.

⁶⁶ § 760 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- b) *si rozvedený manžel mohl výživu zajistit řádným hospodařením s vlastním majetkem,*
- c) *se rozvedený manžel podílel za trvání manželství na péči o rodinnou domácnost,*
- d) *se rozvedený manžel nedopustil vůči bývalému manželce nebo osobě mu blízké činu povahy trestného činu, nebo*
- e) *je dán jiný obdobně závažný důvod.*

3.5.1 Způsob určení výživného

Soud rozhodne o výživném na návrh některého z manželů, nedohodnou-li se bývalí manželé sami. V tomto případě se jedná o návrhové řízení, přičemž soud nezahájí řízení bez návrhu a postupuje dle občanského soudního řádu. Navrhovatel neboli žalobce jak ho označuje toto řízení je osvobozen od soudních poplatků jako ta slabší strana.⁶⁷

3.5.2 Výše výživného

U rozvedených manželů se jedná pouze o přiměřenou výživu (je rozsahově omezenější než služná výživa, ale musí stačit kromě základních či nezbytných potřeb i na potřeby ostatní) nejedná se o udržení stejné životní úrovně.⁶⁸

Mezi rozvedenými manžely se přiznání tzv. sankční výživné, kdy soud může rozvedenému manželovi, který se na rozvratu manželství převážně nepodílel, a rozvod mu způsobil závažnou újmu, přiznat výživné ve stejném rozsahu jako je vyživovací povinnost mezi manžely, tzn. V zásadě stejné životní úrovně. Sankční výživné může soud přiznat nejdéle na dobu tří let od rozvodu. Stav odkázanosti na výživu respektive neschopnost samostatně se živit je v tomto případě bezúčelový.⁶⁹

Pro přiznání výživného zákon stanovuje další předpoklady:⁷⁰

⁶⁷ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 67, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁶⁸ VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 153, ISBN 80-86432-93-9.

⁶⁹ Tamtéž, s. 154.

⁷⁰ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 70, ISBN 978-80-7502-023-9.

- Rozvedení manželé nebo manželé se na výživném nedohodli,
- Rozvedený manžel, který nesouhlasil s rozvodem a požaduje výživné,
- Oprávněnému manželovi byla rozvodem způsobena zvlášť újma.

3.5.3 Zánik vyživovací povinnosti

Právo na tento druh výživného obecně zaniká, pokud oprávněný manžel uzavře nové manželství nebo jestliže povinný manžel zemře. Vyživovací povinnost může zaniknout i jednorázovým zaplacením celé částky podle písemné smlouvy, kterou by museli rozvedení manželé sepsat. Bez ohledu na výši výživného je smlouvou provždy vyřešeny majetkové nároky mezi rozvedenými manžely.⁷¹

3.6 Výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce

Jestliže není matka dítěte provdaná za otce dítěte, otec dítěte platí příspěvek po dobu od narození dítěte do dvou let v přiměřeném rozsahu na úhradu nákladů v souvislosti s těhotenstvím (těhotenské šaty, obuv, náklady na léčebnou péči, které nehradí pojišťovna) a porodem.⁷²

Účel tohoto ustanovení je pomoc ženě, kdy hrozí nezájem předpokládaného otce dítěte, který by mohl směřovat k tomu, že by matka musela nést všechny výdaje spojené s těhotenstvím sama.⁷³

Na návrhu těhotné ženy může soud zadat muži, kterému svědčí pravděpodobné otcovství, aby příspěvek na náhradu nákladů spjatých s těhotenstvím a porodem a částku potřebnou zajišťující výživu dítěte uhradil předem.⁷⁴

Tento případ vyživovací povinnosti, je jediný, který není založen přímým příbuzenským svazkem, ale právo a povinnosti závisí na nepřímém, čili

⁷¹ VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 154, ISBN 80-86432-93-9.

⁷² § 920 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 149, ISBN 978-80-7357-465-9.

⁷⁴ § 920 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zprostředkovaném poměru mezi povinným a oprávněnou. V tomto případě je společné dítě zprostředkujícím „prvkem“.⁷⁵

Právo na tento druh vyživovací povinnosti mají jen těhotné ženy, ty které již porodily, už toto právo nemají.⁷⁶

⁷⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, s. 150, ISBN 978-80-7357-465-9

⁷⁶ Tamtéž, s. 150.

4 STANOVENÍ VÝŽIVNÉHO DLE TABULEK

Tvůrci vytvořili doporučující tabulky z důvodu určení spodní hranice, která by se měla využívat hlavně v případech, kdy má povinný více vyživovacích povinností a jsou navrženy pouze pro běžné případy. Mezi běžné případy se řadí rozhodování o výši výživného u povinného, který má maximálně tři vyživovací povinnosti. Při nadstandartním vysokém čistém příjmu či nestandardně vysokých nákladech pro potřeby dítěte se tyto tabulky nepoužijí.⁷⁷

Tabulka č. 1: Doporučující tabulka na stanovení výživného

Kategorie	Věk dítěte	Procentuální rozmezí
1.	0 – 5 let	11 – 15 %
2.	6 – 9 let	13 – 17 %
3.	10 – 14 let	15 – 19 %
4.	15 – 17 let	16 – 22 %
5.	18 a více let	19 – 25 %

Zdroj⁷⁸: bulletin-advokacie.cz, 2016

⁷⁷ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

⁷⁸ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

Posledním faktem, který se uvádí ve vztahu k doporučujícím tabulkám je určitá výše životního minima dítěte, kterou určuje příslušný zákon.⁷⁹

Tabulka č. 2: Životní minimum dítěte dle věku

Věk dítěte	Výše životního minima
Do 6 let	1 740 Kč
6 – 15 let	2 140 Kč
Od 15 let	2 450 Kč

Zdroj⁸⁰: bulletin-advokacie.cz, 2016

⁷⁹ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

⁸⁰ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

5 DŮSLEDKY NEDODRŽOVÁNÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

Jestliže povinný, kterému byla určena povinnost pravomocným soudním rozhodnutím, tuto povinnost vědomě neplní v určené lhůtě, může oprávněná osoba požádat o výkon rozhodnutí tj. exekuci. Oprávněný má dvě možnosti, první možnost je soudní výkon rozhodnutí a druhou možností je výkon rozhodnutí pomocí exekutora. Z výkonu rozhodnutí vyplývá, že soud či exekutor zabezpečí úhradu dlužného výživného z pravidelného majetku či příjmu povinné osoby. Z výše uvedeného je zřejmé, že tento způsob získání výživného je možné pouze v případech, kdy povinný má nějaký majetek nebo příjem.⁸¹

Pokud soud nařídí bankovnímu ústavu strhnout z účtu povinného příslušnou částku a přeposlat ji na adresu oprávněného mluvíme o přikázání pohledávky z účtu. Tento výkon lze přikázat vůči kterémukoli účtu vedeného v jakékoli měně u peněžního ústavu v ČR, avšak výjimkou jsou vkladní knížky a vkladové listy.⁸²

Výkonem rozhodnutí o prodeji movitých a nemovitých věcí se rozumí zabavení a prodej movité věci v dražbě, kdy z utržené částky je uhrazeno dlužné výživné oprávněnému a rozdíl je poukázán povinnému. Tento postup je podobný postupu u nemovitých věcí, a to tehdy, jestliže povinnému přísluší místo celé věci jen spoluvlastnický podíl k dané věci.⁸³

⁸¹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 108, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁸² Tamtéž, s. 110.

⁸³ Tamtéž, s. 110.

5.1 Výkon rozhodnutí o výživném

Nejčastěji je výživné nařízené ve formě peněžité a tudíž exekuce postihují majetek. Podrobnější informace obsahuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze kterého vychází tyto zásady:⁸⁴

- 1) Základní princip rozhodnutí ani důvody, jenž, jsou významné pro učení výši výživného, se při výkonu rozhodnutí nepřezkoumávají.
- 2) Výkon rozhodnutí se koná pouze listinným způsobem, tedy neprovádí se při něm slyšení povinného ani oprávněného.
- 3) Povinný přebírá veškeré náklady výkonu rozhodnutí.
- 4) Výkon rozhodnutí je možné vykonat srážkami z různých příjmů povinného, nařízením pohledávky z bankovního účtu z peněžního ústavu, správou či prodejem nemovitých věcí, ale také prodejem movitých věcí.
- 5) Výkon rozhodnutí může zajistit nabytí dlužné částky, která se nakupila za několik měsíců neplacení výživného anebo žádat o periodické srážky, když povinný neplní pravidelně či plní jen částečně.
- 6) Výživné má povahu přednostní pohledávky.⁸⁵
- 7) Placení výživného se po výkonu pravomocně přiznané povinnosti promlčuje až za deset let ode dne splatnosti, obdoba písemného uznání dluhu. Tato délka promlčecí lhůty se použije i na jednotlivé splátky výživného.
- 8) Promlčecí lhůta se zastavuje v okamžiku podání návrhu na výkon rozhodnutí.

⁸⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 108, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁸⁵ **Přednostní pohledávky** jsou jasně definovány zákonem, všechny ostatní, které nejsou výslovně uvedeny, jsou považovány za nepřednostní. Definice převzata ze zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. *Zakonyprolidi.cz, Občanský soudní řád [online]. 2016 [cit. 2016-09-19] Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>*

5.1.1 Soudní výkon rozhodnutí

Oprávněná osoba se může rozhodnout dle svého vědomí, zda pro výkon rozhodnutí zvolí soud či exekutora. V případech, kdy se oprávněný rozhodne pro soud, musí se obrátit k okresnímu či obvodnímu soudu, který je příslušný dle bydliště povinného. Jedná-li se však o vymáhání výživného na nezletilé dítě, tak je příslušný obvodní nebo okresní soud na základě místa bydliště dítěte. Soudní poplatky hradí povinný, ale oprávněná osoba musí v návrhu na výkon rozhodnutí navrhnout, formu provedení výkonu rozhodnutí.⁸⁶

„Po podání návrhu soud nařídí výkon rozhodnutí formou usnesení a doručí je povinnému a plátcí příjmu s pokynem, aby začal provádět srážky. Pokud je navržen prodej movitých nebo nemovitostech věci, soud tyto věci označí a posléze prodá v dražbě. Součástí usnesení je i výrok o nákladech řízení, které soud obvykle uloží povinnému. I v tomto případě platí věcné a osobní osvobození obsažené v zákoně o soudních poplatcích. Proti usnesení soudu je přípustné odvolání, o němž by rozhodoval krajský soud.“⁸⁷

5.1.2 Výkon rozhodnutí pomocí exekutora

V některých případech se oprávněná osoba rozhodne pro výkon rozhodnutí prostřednictvím exekutora, jehož činnost je upravena zákonem č. 120/2001 Sb., exekuční řad. Využití služeb exekutora místo soudu má své výhody i důsledky.⁸⁸

- 1) Oprávněný nemusí vybírat exekutora jen ze svého okolí, ale může se rozhodnout pro kteréhokoli exekutora z ČR, kdy v současné době působí na území ČR přibližně 170 exekutorů.
- 2) Stejně jako u výkonu rozhodnutí soudem platí poplatky za podání návrhu a náklady exekuce povinný. Jen v případě, kdy exekuce nepřinese žádný výsledek, z důvodu, že povinná osoba neměla žádný majetek, tak exekutor vyúčtuje nezbytné náklady oprávněnému.

⁸⁶ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 111, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁸⁷ Tamtéž, s. 111.

⁸⁸ Tamtéž, s. 112.

- 3) Exekutor prověří finanční a majetkovou situaci povinného a exekuci uskuteční nejvhodnějším způsobem a proto oprávněný není povinen navrhnout způsob exekuce.
- 4) Exekutor bývá úspěšnější než soud ve vymáhání pohledávek, protože je finančně zainteresován na výsledku exekuce.

5.2 Právní úprava vyživovací povinnosti

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních odpovídá na otázky ve věci výživného na nezletilé děti. V případech, kdy se nejedná o výživné na nezletilé děti, bude soud postupovat podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích je řízení ve věcech vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí osvobozeno od soudních poplatků.⁸⁹

I bez návrhu je možné zahájit řízení ve věcech nezletilých z podnětu orgánů sociálně-právní ochrany dětí, přičemž není soud vázán na návrhy účastníků a může dle svého uvážení provádět důkazy. Místní příslušnost soudu se určuje dle soudu nezletilého dítěte na základě zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.⁹⁰

Pouze na návrh nebo-li žalobou povinného nebo oprávněného se zahajují ostatní typy sporných řízení. Navrhovatel musí svá tvrzení dokázat, protože v těchto řízeních soud provádí jen ty důkazy, které byly navrženy stranami a nemůže postupovat nad rámec jejich požadavků a strana, která v řízení neuspěje, hradí náklady straně druhé. V těchto řízeních se místní příslušnost soudu určuje dle bydliště žalovaného. Soud věcně příslušný k rozhodování je vždy okresní soud nebo obvodní soud v Praze.⁹¹

Prvním trestem v situacích, kdy povinný dobrovolně neplní svou vyživovací povinnost, je výkon rozhodnutím. Existují případy, kdy neplnění vyživovací povinnosti vede k trestněprávním následkům a nastupuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. V trestním zákoníku je obsaženo ustanovení § 196, který stanovuje trest odnětí svobody

⁸⁹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 90-93, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁹⁰ Tamtéž, s. 90.

⁹¹ Tamtéž, s. 91.

až na jeden rok pro toho, kdo neplní, a to i z nedbalosti zákonnou vyživovací povinnost zaopatřovat či vyživovat jiného déle než čtyři měsíce. Na druhé straně trestní zákoník stanovuje trest odnětí svobody až na dva roky tomu, kdo se úmyslně vyhýbá plnění vyživovací povinnosti. Pachateli by hrozil trest odnětí svobody na šest měsíců až tři roky pokud by takové jednání učinil a tím vystavil oprávněnou osobu nebezpečí nouze nebo se takového jednání dopustil opakovaně.⁹²

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č.10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů určuje srážky k úhradě výživného nezaopatřených dětí.⁹³

⁹² KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 116, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁹³ [Zakonyprolidi.cz, Vyhláška č. 10/2000 Sb., \[online\]. 2016 \[cit. 2016-11-26\] Dostupné z WWW: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-10/zneni-20100101#p2](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-10/zneni-20100101#p2)

6 SOUDNÍ PROJEDNÁVÁNÍ VÝŽIVNÉHO

„K 1. lednu 2014 došlo k podstatným změnám procesních předpisů. Řízení ve věcech výživného, zahájená po tomto datu, se rozlišují podle toho, o jaké výživné a mezi jakými subjekty jde. Na otázky týkající se nezletilých dětí se použije zákon o zvláštních řízeních soudních č. 292/2013 Sb., který upravuje způsob zahájení řízení, účastníky, průběh řízení i dokazování odlišně od ostatních typů řízení. Pokud nejde o výživné na nezletilé děti, postupuje se podle občanského soudního řádu (mnohokrát novelizovaný zákon č. 99/1963 Sb.), který se ovšem také použije v případech, kdy zákon o zvláštních řízeních soudních neobsahuje odlišnou právní úpravu.“⁹⁴

Řízení, které nerozhodují o výživném na nezletilého, se zahajují, jen na návrh nazývaný žaloba. Účastník si může tento návrh sepsat sám nebo si ho nechat sepsat advokátem. Zákon nestanovuje povinné zastoupení advokátem u řízení ve věcech výživného na nezletilé děti, avšak pokud soud dojde k závěru, že se účastník nemůže bránit sám a byly ohroženy jeho práva, může mu ho ustanovit na náklady státu.⁹⁵

Podání návrhu se doručuje na soud v několika možných variantách, kterými jsou písemná forma a to buď poštou či osobně, ústně do protokolu, zaslání elektronickou poštou se zaručeným elektronickým podpisem nebo v poslední době rozšířenou datovou schránkou pokud si ji navrhovatel zřídil.⁹⁶

Zákon umožňuje, aby probíhala společně některá řízení tzv. spojená řízení. Možnost spojeného řízení je ve věcech úpravy výchovy a výživy k nezletilým dětem a úprava styku, avšak platí, že spojené řízení nemusí probíhat od počátku návrhu. O spojeném řízení rozhoduje soud usnesením a to v případech, kdy např. jeden z rodičů podá návrh na úpravu výživného na nezletilé dítě a v průběhu řízení druhý z rodičů vznesl svůj požadavek, protože nesouhlasí s návrhem protistrany.⁹⁷

Návrh se podává ve dvojím vyhotovení, pokud se nejedná o případy nezletilých dětí. Jedná-li se o návrh ve věcech týkající se nezletilých dětí je potřeba podat trojí

⁹⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, s. 90, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁹⁵ Tamtéž, s. 91.

⁹⁶ Tamtéž, s. 91.

⁹⁷ Tamtéž, s. 92.

vyhotovení. V situacích, kdy se nejedná o případy nezletilých dětí nechává si soud jeden návrh a kopii zasílá k vyjádření žalované straně, jedná-li se o věci nezletilých dětí, tak má dítě přiděleného opatrovníka, kterému soud zašle třetí vyhotovení návrhu. Kopie listinných důkazů lze připojit k návrhu a také je možné v návrhu navrhnout, jaké má soud vykonat důkazy.⁹⁸

„Soudem je míněn soudce (samosoudce), který má přidělenou k vyřizování opatrovnickou agendu. Účastníky řízení jsou.“⁹⁹

- a) *U výživného na nezletilé dítě rodiče a dítě, o jehož výživném se rozhoduje. Nezletilé dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterým nejčastěji bývá městský úřad či úřad městské části (městského obvodu);*
- b) *U výživného na manžela či na rozvedeného manžela manželé nebo rozvedení manželé;*
- c) *U výživného na ostatní členy rodiny žalobce a žalovaný, resp. oprávněný a povinný;*
- d) *U příspěvku na výživu a úhradu nákladů neprovdané matce matka či budou matka a otec, resp. pravděpodobný otec.“*

Účastníci soudního řízení se mohou nechat zastoupit obecným zmocněncem či advokátem. V návrhu musí návrhovač či jeho advokát uvést důvod podání návrhu, proti komu směřuje, navrhne důkazy, které potvrzují, že je návrh oprávněný, uvede veškeré skutečnosti k věci, které jsou významné, a popíše, oč žádá.¹⁰⁰

Od soudních poplatků je řízení o určení výživného na nezletilé děti osvobozeno, jde o tzv. osvobození věcné. Podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích je dále osvobozen návrhovač v řízení o stanovení výživného vč. Jeho změn, pokud se nejedná o vzájemnou vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi. Stejně tak je osvobozen návrh, který podává k soudu matka kvůli příspěvku na výživu a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím. Toto osvobození se nazývá osvobození osobní a určuje, že v případech, kdy podá manželka žalobu o výživné na manžela, nemusí

⁹⁸ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 92, ISBN 978-80-7502-023-9.

⁹⁹ Tamtéž, s. 92-93.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 93.

vylepovat na žalobu žádný soudní poplatek. Pokud manželka s žalobou uspěje, uhradí soudní poplatek žalovaný tedy manžel, ale v případě neúspěšné žaloby musí poplatek zaplatit navrhovatel.¹⁰¹

„Výši soudního poplatku stanoví sazebník, který tvoří přílohu zákona o soudních poplatcích (č. 549/1991 Sb., v platném znění). Pokud se dá výživné spočítat a jeho součet nepřesáhne 50 000 Kč, činí z něj soudní poplatek 500 Kč. U vyšších částek je soudní poplatek stanoven takto: 1 % z žalované částky, nejvýše 15 000 Kč. Pravidelně placené výživné je ovšem opakujícím se plněním a ve většině případů nepůjde přesně stanovit celkový součet opakujících se plnění, neboť do budoucna nebude doba plnění omezena. V takovém případě stanoví zákon fikci pětinasobku ročního plnění. Soudní poplatek soud stanoví po skončení řízení ve výroku rozsudku jako pevnou částku, kterou poté povinný uhradí na účet soudu.“¹⁰²

Potom, co soud obdrží návrh na zahájení řízení či žalobu, odešle jedno z vyhotovení druhé straně popřípadě opatrovníkovi, aby se k němu vyjádřili. Účastníci se po obdržení výzvy od soudu měli vyjádřit k obsahu návrhu ve stanové lhůtě (obvykle do patnácti dnů), aby mohl soud naplánovat jednání, obeslat svědky a vyžádat si důkazy. Žalovaná strana ovšem nemá povinnost se k žalobě vyjadřovat a tudíž mu to nebude přičteno k tíži.¹⁰³

Po obdržení vyjádření druhé strany nebo uplynutí lhůty soud ustanoví ústní jednání, k němuž minimálně pět dnů předem předvolá všechny účastníky. Ústní jednání trvá přibližně hodinu a soud vyslechne stanoviska účastníků a pokusí se o dohodu mezi stranami. Pokud je pokus o smír neúspěšný, musí soud přistoupit k zahájení dokazování, což v praxi znamená výslech účastníků a čtení listinných důkazů, které byly doloženy ve spise. Nejčastější důkazy bývají zprávy od zaměstnavatelů účastníků, bankovní výpisy, hodnocení ze školy, zpráva z místních úřadů či účetnictví podnikatele. Nerozhodne-li se o věci v prvním jednání, soud ho odročí na konkrétní datum s tím, že provede další důkazy, které navrhli účastníci.¹⁰⁴

¹⁰¹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 93, ISBN 978-80-7502-023-9.

¹⁰² Tamtéž, s. 93.

¹⁰³ Tamtéž, s. 94.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 94.

Soud může z vlastní iniciativy provádět důkazy jen v řízeních o výživné na nezletilé děti. Jedná se o zásadu vyšetřovací, která nemá své místo v běžném sporném řízení. Jedna ze základních zásad českého civilního procesu je zásada povinnosti tvrdit a povinnosti unést důkazní břemeno tvrzení, v situacích, kdy by soud tuto zásadu porušil, vznikl by důvod pro zrušení rozsudku v odvolacím či dovolacím řízení.¹⁰⁵

Poté co dostane soud k dispozici všechny podklady a ani jedna ze stran už nebude mít jiné návrhy na dokazování, budou strany soudem vyzvány k závěrečným přednesům. Další krok je přečtení výroku rozsudku soudem a soudce následně rozhodnutí slovně odůvodní. Závěrem se soudce zeptá obou stran, zda se proti rozsudku odvolávají nebo se práva na odvolání vzdávají či si chtějí ponechat lhůtu na rozmyšlenou a tímto je jednání u soudu skončeno. Rozsudek soud rozesílá poštou nebo datovou schránkou v písemné formě do třiceti dnů.¹⁰⁶

6.1 Rozsudek

Rozsudkem rozhoduje soud ve věcech výživného, v ostatních věcech, především o formálním průběhu řízení, soud rozhoduje usnesením. Před soudem prvního stupně soud řízení ukončuje rozsudkem a je třeba, aby soud rozsudek ústně vyhlásil a odůvodnil před oběma stranami.¹⁰⁷

Rozsudek v písemné formě má několik částí – vedle označení soudu, který ho vydal, obsahuje identifikaci účastníků řízení tedy povinných, oprávněných popřípadě právních zástupců nebo opatrovníků, hlavní částí je výrok, který zakládá nějaké právo nebo ukládá práva a povinnosti. Mění-li se již dříve vydaný rozsudek, dojde ke změně pouze v dotčené části, jinak zůstává v platnosti původní rozhodnutí. Odůvodnění musí být pod výrokem a musí ho obsahovat každý rozsudek.¹⁰⁸

¹⁰⁵ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 95, ISBN 978-80-7502-023-9.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 96.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 99.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 99-100.

„Odůvodnění je delší souvislý text, kterým soud popisuje, jakým způsobem a na základě jakých důkazů rozhodl, proč rozhodl právě takto, které důkazy provedené před soudem do rozhodování nezahrnul a proč, jak dospěl k příslušným výpočtům apod. Každý rozsudek musí být přezkoumatelný, což znamená, že musí být logicky strukturovaný, jasně a přehledně vysvětlit závěry a opřít je o provedené důkazy. Pokud by odůvodnění rozsudku nebylo logické a postavené na zákonným způsobem provedených důkazech, odvolací soud by rozsudek zrušil, i kdyby byl výrok jinak formálně správný.“¹⁰⁹

Odůvodnění rozsudku nemá jen jediný význam, ale několik – ovlivňuje strany výchovným způsobem, sděluje vysvětlení, proč soud rozhodl zrovna takto a je návodem pro odvolací soud, když se jedna ze stran rozhodne napadnout rozsudek odvoláním. Rozsah odůvodnění nemá žádná omezení, může být velmi stručný naopak i velice obsáhlý, zejména v komplikovaných věcech týkající se dětí, složitým dokazováním či s výslechy svědků apod.¹¹⁰

Za odůvodněním musí být poučení o odvolání, který dává možnost účastníkům napadnout rozsudek odvoláním, avšak nemusí rozsudek napadnout jako celek, ale mohou napadnout jednotlivé výroky.¹¹¹

Závěrem rozsudku je uvedení jména soudce s kulatým razítkem soudu a také jméno zapisovatelky, která vyhotovila rozsudek.¹¹²

Rozsudek v písemné podobě soud zašle všem účastníkům řízení do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení, které je vyloučeno. V situacích, kdy ani po opakovaných pokusech se nepodařilo soudu písemné vyhotovení rozsudku doručit účastníkům, nenabije rozsudek právní moci. V takových to případech se soud pokusí doručit rozsudek např. prostřednictvím policie nebo vlastními soudními doručovateli. Pokud by nebyly úspěšné ani tyto pokusy, tak soud určí opatrovníka pro doručení rozhodnutí, kterým bývá nejčastěji advokát.¹¹³

¹⁰⁹ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 100, ISBN 978-80-7502-023-9.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 101.

¹¹¹ Tamtéž, s. 101.

¹¹² Tamtéž, s. 101.

¹¹³ Tamtéž, s. 101.

6.2 Odvolání

Proti rozsudku vydaného okresním soudem je možnost podání odvolání do patnácti dnů ode dne doručení rozhodnutí v písemné podobě. Krajský soud bude rozhodovat v případech, kdy některý z účastníků podal odvolání a rozhodnutí soudu prvního stupně nenabývá právní moci. Krajský soud tedy obešle všechny účastníky a pozve je k veřejnému zasedání, kde může rozhodnout o odmítnutí odvolání, pokud nebylo podáno včas, vyhovět odvolání a změnit rozsudek, zrušit napadený rozsudek a vrátit věc k novému projednání a rozhodnutí okresnímu soudu nebo potvrzení původního rozsudku. Účastník může vzít podané odvolání zpět celé nebo jen z části do té doby než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě.

6.3 Právní moc

Rozsudek nabývá plné moci, pokud uplyne lhůta k podání odvolání a to nebylo podáno. Závěrem soudního řízení je doložka právní moci, tzn. otisk razítka na rozsudku v písemné podobě, který uvádí dvě důležitá data a to den právní moci a den vykonatelnosti rozhodnutí např. „*Toto rozhodnutí nabylo právní moci dnem 20. 5. 2014 a stalo se vykonatelným dnem 20. 6. 2014.*“¹¹⁴

¹¹⁴ KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 105, ISBN 978-80-7502-023-9.

7 PROMLČENÍ PRÁVA NA VÝŽIVNÉ

Na základě § 613 občanského zákoníku se právo na výživné nepromlčuje, ale promlčují se jednotlivá opětuující se plnění výživného, tzn. Pohledávky jednotlivých dávek výživného.¹¹⁵

Jedná-li se o délku promlčecí lhůty, je stanovena obecně na tři roky (viz § 629 odst. 1), to však neplatí, pokud bylo právo přiznáno rozhodnutím soudu, na základě toho se právo promlčí až za deset let ode dne, kdy podle rozhodnutí mělo být plněno (§ 640).¹¹⁶

I když je právo na výživné nepromlčitelné, může být přiznáno jen ode dne zahájení řízení. Zákon stanoví výjimku výživného pro nezletilé, nesvéprávné děti, svéprávné či zletilé děti, která tkví v tom, že výživné je možné přiznat ode dne zahájení řízení nejdéle tři roky zpětně.¹¹⁷

Pokud je povinnému stanovována vyživovací povinnost k dítěti zpětně, je soud povinen stanovit počátek vyživovací povinnosti ode dne, kdy povinný dobrovolně výživné přestal k dítěti platit, přesněji řešeno platil v omezené míře. Soud je povinen přihlídnout k peněžním plněním, která už byla poskytnuta jako k zálohám na výživné. Pokud se určuje vyživovací povinnost zpětně za tři roky od zahájení řízení, je nutné, aby soud zhodnotil možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného za dané časové úseky, ale také konkrétní potřeby oprávněného. S ohledem na tyto zjištěné skutečnosti se stanoví výše výživného. Celkový nedoplatek výživného může být splacen jednorázově nebo v podobě splátek.¹¹⁸

¹¹⁵ § 613 zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁶ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

¹¹⁷ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

¹¹⁸ Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]*
Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>

8 PRAKTICKÝ PŘÍKLAD

8.1 Návrh otce na snížení výživného na nezletilé děti

Praktická část je zaměřena na konkrétní případ z praxe, který řeší návrh otce na snížení výživného na dvě nezletilé děti z prvního manželství z důvodu založení nové rodiny.

Jedná se o nezletilou Sabinu narozenou 28. 6. 2005 a nezletilého Daniela narozeného 16. 3. 2009, kteří žijí se svou matkou. Otec podal návrh na snížení výživného z celkové částky 7.000 Kč na 5.000 Kč měsíčně s tím, že mu přibyla další vyživovací povinnost, z důvodu čerpání rodičovské dovolené jeho partnerky, a tak musí hradit veškeré náklady na domácnost ze svého příjmu. Matka s návrhem na snížení výživného nesouhlasila, neboť důvody pro snížení výživného nejsou dány a naopak navrhla zvýšení výživného pro nezletilou Sabinu na částku 6.000 Kč měsíčně a pro nezletilého Daniela na částku 4.000 Kč měsíčně, jelikož se poměry dětí od posledního rozhodnutí o výživném zvýšily.

Nezletilá Sabina nosí speciální ortopedickou obuv (min. 6.000 Kč ročně), brýle, navštěvuje letní tábor a lyžařský kurz. Náklady spojené s docházkou do páté třídy byly vyčísleny na 5.010 Kč, stravování ve škole vychází na 500 Kč měsíčně, od září bude chodit na druhý stupeň. Nezletilý Daniel nastoupí v září do první třídy, přičemž náklady spojené s nástupem budou činit přibližně 5.000 Kč, ve škole bude docházet na obědy a bude také navštěvovat školní družinu tedy přibližně 1.500 Kč měsíčně. V této době Daniel hraje klubový fotbal, kdy náklady jsou 1.000 Kč poplatek za rok, oblečení 3.000 Kč, obuv 1.500 Kč. Obě nezletilé děti jsou sportovně založené a aktivně jezdí na kole, in-line bruslích a také lyžují. Otec s návrhem matky na zvýšení výživného nesouhlasil.

Soud svým usnesením spojil oba návrhy ke společnému projednání a rozhodnutí. Z opatrovnického spisu vedeného u Okresního soud v Mladé Boleslavě soud zjistil, že naposledy bylo o výživném rozhodováno dne 14.5.2014, kterým byla schválena dohoda rodičů o snížení výživného s účinností od 1.6.2014 na částku 4.000 Kč měsíčně

pro nezletilou Sabinu a na částku 3.000 Kč měsíčně pro nezletilého Daniela. V době tohoto rozhodování dosahoval otcův průměrný příjem 32.503 Kč čistého měsíčně a matčin 17.500 Kč čistého měsíčně. Matka bydlela s dětmi v rodinném domě, který získala v rámci majetkového vyrovnání s otcem, kterému vyplatila 450.000 Kč, na domě byla hypotéka ve výši 1.250.000 Kč. Otec byl vlastníkem osobního automobilu zn. Ford Focus, r.v. 2000.

V řízení bylo zjištěno, že matka i nadále nemá jiné vyživovací povinnosti, avšak otcí přibyla vyživovací povinnost k nezletilé Anežce, narozené 14.2.2015 (doloženo rodným listem nezletilé). Matka nezletilé Anežky, pobírá rodičovský příspěvek v aktuální výši 11.500 Kč (doloženo zprávou ÚP ze dne 3.5.2016). Otec nezletilých nepobírá žádné sociální dávky (doloženo zprávou ÚP ze dne 3.5.2016). Otec je zaměstnancem společnosti ABC, a.s., jeho průměrný čistý měsíční příjem za období od listopadu 2015 do dubna 2016 činil 35.564 Kč, tento příjem byl doložen mzdovým listem otce. Otec má na jeden rok pronajatý automobil značky Škoda Rapid, za který hradí měsíční splátku ve výši 4.440 Kč dle doložené smlouvy o operativním leasingu a výpisem z účtu o již provedených platbách. Za náklady bydlení v bytě vydá otec a jeho partnerka částku 4.800 Kč měsíčně a za SIPO platí 1.680 Kč, tyto údaje ověřeny a podloženy potvrzením z bytového družstva a potvrzením SIPO. Partnerka otce splácí půjčku ve výši 5.206 Kč měsíčně, kterou doložila potvrzením, dále splácí překlenovací úvěr ve výši 3.526 Kč měsíčně, doloženo výpisem z tohoto účtu. Matka je zaměstnaná ve společnosti ABC, a.s. s průměrným čistým měsíčním příjmem za období od listopadu 2015 do dubna 2016 ve výši 25.347 Kč, ověřeno na mzdový list matky. Roční náklady nezletilé Sabiny v páté třídě činily 5.010 Kč a matka o těchto nákladech informovala otce a žádala o úhradu jedné poloviny, avšak otec odmítl, matka doložila emailovou korespondenci.

Otec při svém výsledku uvedl, že výživné hradí pravidelně, avšak nad rámec stanovené povinnosti nezletilým nepřispívá. Dětem však kupuje dárky k Vánocům a k narozeninám vždy v hodnotě mezi 10.000 Kč až 15.000 Kč. Od posledního rozhodování žije v bytě své partnerky, které přispívá na bydlení částkou 5.500 Kč, přičemž náklady na domácnost se pohybují kolem 15.000 Kč. Otec platí vše, co není pokryto partnerčíným rodičovským příspěvkem a nemá žádný další příjem než ze zaměstnání. Nemá žádné zdravotní omezení a stále vlastní osobní automobil

Ford Focus, r.v. 2000. Peněžní prostředky, které získal při vyrovnání z prvního manželství, použil na rekonstrukci dětského pokoje pro všechny svoje děti a ze zbylé části byly uhrazeny dluhy a půjčky váznoucí na pozemku ve společném jmění manželů.

Matka vypověděla, že bydlí s dětmi v domě svých rodičů, kterým přispívá 6.000 Kč měsíčně, nemá žádný jiný příjem než ze zaměstnání. Otec se vídá s dětmi jednou za 14 dnů o víkendu a hradí výživné pravidelně, avšak nad rámec ničím dětem nepřispívá. Nezletilá Sabina chodí již od první třídy na keramiku, také navštěvuje zumbu, nosí speciální ortopedickou obuv a brýle (přibližné roční náklady 12.500 Kč). Nezletilý Daniel navštěvuje mateřskou školu, od září nastupuje do školy, hraje klubový fotbal, v zimě se učil lyžovat (přibližné roční náklady 14.000 Kč). Matka hradí veškeré sportovní vybavení sama. Dále platí od roku 2013 dětem životní pojištění 600 Kč měsíčně a od února 2016 spoření 200 Kč měsíčně, kdy byl však prvotní vklad 1.500 Kč každému a Sabině dorovnání do 11 let.

Opatrovník nezletilých dětí s návrhem otce na snížení výživného nesouhlasil a naopak navrhl, aby bylo výživné zvýšeno na částku 5.200 Kč pro nezletilou Sabinu a na částku 4.500 Kč pro nezletilého Daniela, vzhledem k zvýšení jejich nákladů.

V daném případě soud dospěl k závěru, že návrh matky na zvýšení výživného je částečně důvodný, naopak návrh otce na snížení výživného důvodný není. Je sice pravdou, že otci se narodila dne 14.2.2015 dcera Anežka, čímž mu přibyla další vyživovací povinnost k nezletilé dceři a teoreticky i k její matce (její výživa by však měla být zabezpečována rodičovským příspěvkem, který pobírá ve výši 11.500 Kč měsíčně. Soud je však přesvědčen, že rodiče by měli k dalšímu rodičovství přistupovat zodpovědně a tak, aby i po narození dalšího dítěte mohli bez problémů plnit své dosavadní závazky vůči dětem předchozím. Jinými slovy má soud za to, že narození nezletilé Anežky nemůže jít k tíži nezletilé Sabiny a nezletilého Daniela v tom smyslu, že by se otci v důsledku toho dostalo menšího výživného než dosud. V daném případě navíc nelze přehlédnout, že se otci od posledního rozhodování o výživném zvýšil příjem. Na straně nezletilých došlo také k podstatné změně poměrů. Nezletilá Sabina nastoupí v září na druhý stupeň a nezletilý Daniel do první třídy a tím se nepochybně jejich náklady zvýší nejen kvůli pořizování školních pomůcek, ale i oblečení, obuvi i také kvůli zájmovým aktivitám. Navíc matka již nyní pořídila vybavu do první třídy

základní školy v celkové výši 3.000 Kč, na kterou otec do dnešního dne nijak nepřispěl. U obou dětí dochází v důsledku růstu jejich věku i k navýšení jejich ostatních potřeb, zejména spojených s jejich sportovními aktivitami. Nezletilá Sabina má ještě zvýšené náklady způsobené svým zdravotním omezením – ortopedická obuv a vložky, brýle. Na straně matky pak také došlo ke změně poměrů, protože již nežije ve vlastním domě, nýbrž u svých rodičů a její příjem se rovněž zvýšil na částku 25.347 Kč měsíčně, což však nezbavuje otce povinnosti hradit výživné na děti dle svých možností a schopností.

S ohledem na shora uvedené soud návrh otce na snížení výživného zamítl a naopak rozhodl o zvýšení výživného pro nezletilou Sabinu i nezletilého Daniela, kdy má za to, že částka 5.000 Kč měsíčně pro nezletilou Sabinu a částka 4.000 Kč pro nezletilého Dominika nejprůběhavějším způsobem odpovídá kritériím stanoveným v § 913, § 915 a § 923 občanského zákoníku a tedy na jedné straně výdělkovým možností a schopnostem obou rodičů jako povinných, zvláště pak otce, a na straně druhé odůvodněným potřebám nezletilých jako oprávněných. Takto zvýšené výživné pak soud uložil otci hradit s účinností od právní moci tohoto rozsudku, který nastal dne 9.11.2016.

Otec se odvolal ke Krajskému soudu v Praze, který rozhodoval v senátě složeném z předsedy JUDr. Romanem Šebkem a soudkyň JUDr. Evy Szépeové a Mgr. Jany Kajzrové ve věci péče o nezletilou Sabinu, narozenou 28. 6. 2005, a nezletilého Daniela, narozeného 16. 3. 2009, zastoupených kolizním opatrovníkem Magistrátem města Mladá Boleslav, děti matky Anety, narozené 13. 6. 1976, zastoupené JUDr. Mikovou, advokátkou se sídlem v Mladé Boleslavi a otce Rostislava, narozeného 3.12. 1980, zastoupeného JUDr. Martinem Klímou, advokátem se sídlem v Mladé Boleslavi, o návrhu otce na snížení výživného a o návrhu matky na zvýšení výživného, o odvolání otce proti rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 24.5.2016 č.j. 18 P 145/2012-128, takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že výživné se zvyšuje s účinností od 1. 9. 2016; jinak se ve zbylém rozsahu výroku II. rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje.

- II. Nedoplatek na zvýšeném výživném pro nezletilou Sabinu narozenou 28. 6. 2005 ve výši 1.000,- Kč a nezletilého Daniela narozeného 16. 3. 2009, ve výši 1.000,- Kč za dobu od 1. 9. 2016 do 30. 9. 2016 je otec povinen zaplatit k rukám matky do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. potvrzuje.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně a soudem odvolacím.

K tomu Krajský soud podal odůvodnění:

Proti rozsudku soudu prvního stupně podal včasné odvolání otec nezletilých. Vytýkal soudu prvního stupně procesní pochybení, namítal, že se před jednáním soudu prvního stupně nemohl seznámit s návrhem matky na zvýšení výživného, když tento mu byl poštou doručen až po jednání soudu, a že neměl čas na přípravu vyjádřit se k procesnímu návrhu matky, soudem prvního stupně ke kvalitě důkazů nebyl správně zjištěn skutkový stav věci. Namítal, že soud prvního stupně nedostatečně zhodnotil skutečnost, že výše příjmů rodičů je téměř shodná, nevzal v potaz skutečnost, že mu přibyla vyživovací povinnost k nezletilé dceři Anežce a její matce, která je na rodičovské dovolené. Žádal, aby rozsudek soudu prvního stupně byl změněn tak, že výživné pro nezletilou Sabinu bude sníženo na částku 3.000,- Kč a pro nezletilého Daniela na částku 2.000,- Kč měsíčně.

Matka nezletilých a opatrovník nezletilých žádali rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdit. Akcentovali, že potřeby nezletilých se od poslední úpravy výše výživného změnily, stejně tak i výše příjmů rodičů. K procesním námitkám otce uvedla matka, že její vyjádření k návrhu otce na snížení výživného obsahující návrh na zvýšení výživného, bylo otci soudem prvního stupně odesláno před jednáním soudu. Poštou mu bylo doručeno až po jednání. Soud prvního stupně s obsahem listin otce na jednání seznámil, obsah listin byl zástupcem matky přednesen, do protokolu soudu byl pro řízení o návrhu matky následně usnesením soudu prvního stupně jmenován kolizní opatrovník nezletilých a návrhy rodičů byly tímž usnesením spojeny ke společnému projednání a rozhodnutí. Proti tomuto usnesení se účastníci řízení vzdali práva odvolání

a svými podpisy do protokolu soudu vyjádřili souhlas s tím, aby ve věci bylo jednáno. Otec nezletilých se k návrhu na zvýšení výživného posléze vyjádřil negativně.

Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení, které mu předcházelo, podle ustanovení § 212 písm. a) a § 212a odst. 1, 5 občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.) a podle § 28 zákona o zvláštních řízeních soudních (dále jen z.ř.s.) a po doplnění dokazování shledal důvody pro částečnou změnu rozhodnutí soudu prvního stupně.

Z obsahu spisu soudu prvního stupně se podává, že k poslední úpravě výše výživného došlo rozsudkem Okresního soud v Mladé Boleslavi ze dne 14. 5. 2014, kterým byla schválena dohoda rodičů o snížení výživného pro nezletilé s účinností od 1. 6. 2014 na částku 4.000,- Kč měsíčně pro nezletilou Sabinu a na částku 3.000,- Kč měsíčně pro nezletilého Daniela. V době tohoto rozhodování dosahoval otcův průměrný příjem za období měsíců říjen 2013 až březen 2014 částku 32.503,- Kč čistého měsíčně, matčin 17.500,- Kč čistého měsíčně. Matka bydlela s nezletilými v rodinném domě, který získala v rámci majetkového vyrovnání s otcem, kterému vyplatila 450.000,- Kč. Na nemovitosti vázla hypotéka ve výši 1.250.000,- Kč. Ani jeden z rodičů neměl další vyživovací povinnosti. Nezletilá Sabina byla žákyní prvního stupně základní školy, nezletilý Daniel byl předškolák.

Z obsahu spisu soudu prvního stupně se podává, že řízení o snížení výživného bylo zahájeno návrhem otce doručeným soudu dne 21. 4. 2016. Soud prvního stupně nařídil jednání na den 24. 5. 2016. Ve středu 18. 5. 2016 bylo soudu prvního stupně doručeno vyjádření matky k návrhu otce obsahující návrh matky na zvýšení výživného pro nezletilé. V pátek 20. 5. 2016 referovala soudkyně doručení této listiny otci a koliznímu opatrovníkovi. Referát soudkyně byl kanceláří zpracován a vypraven v pondělí 23. 5. 2016. Na jednání soudu dne 24. 5. 2016 přednesli rodiče své návrhy. Soud prvního stupně poté v reakci na návrh matky jmenoval usnesením na čísle listu 130 nezletilým kolizního opatrovníka (výrok I.) a výrokem II. Usnesení spojil řízení o návrhu otce a o návrhu matky ke společnému projednání a rozhodnutí. Otec nezletilých proti procesnímu postupu soud prvního stupně neměl námitky, proti výroku I. citovaného usnesení se vzdal, stejně jako ostatní účastníci řízení, práva odvolání a následně svým podpisem do protokolu soudu souhlasil, aby ve věci bylo jednáno.

Pokud tedy otec nezletilých vytýká soudu prvního stupně procesní pochybení, nelze jeho námitku přisvědčit. S obsahem návrhu matky byl seznámen při přednesu návrhu, o odročení jednání nežádal, naopak, souhlasil, aby ve věci bylo jednáno.

Ze spisu soudu prvního stupně se dále podává, že soud prvního stupně se podrobně zabýval výdělkovými schopnostmi a možnostmi obou rodičů i jejich majetkovými poměry, potřebami nezletilých i změnami, k nimž v poměrech účastníků řízení došlo. Skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně je správný, proto v zájmu zkrácení odůvodnění rozhodnutí odvolací soud na tento zjištěný skutkový stav odkazuje.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci soud prvního stupně po právním zhodnocení uzavřel, že je na místě návrh otce na snížení výživného zamítnout a výživné pro nezletilé zvýšit s účinností od právní moci rozsudku pro nezletilou Sabinu měsíčně na částku 5.000,- Kč a pro nezletilého Dominika na částku 4.000,- Kč.

Odvolací soud doplnil dokazování v souladu s ustanovením § 213a odst. 1 o.s.ř. a ustanovením § 28 odst. 1 z.ř.s.

Dále odvolací soud odkázal na jednotlivá ustanovení občanského zákoníku (§ 923 pokud se změní poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, § 915, který ustanovuje, že životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů, § 913 ustanovující určení rozsahu výživného a hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného, ale také, že se povinný nevzdal bezdůvodně výhodnějšího zaměstnání či jiné výdělečné činnosti, § 914 pokud je více povinných osob, které mají stejné postavení vůči oprávněným, určuje se rozsah vyživovací povinnosti každého zvlášť dle jeho schopností, možností a majetkových poměrů, § 921 určuje pravidelné vyplácení výživného, § 922 výživné lze přiznat pouze ode dne zahájení soudního řízení a u výživného pro nezletilé děti nejdéle tří let zpět od tohoto dne).

Podle uvedených ustanovení občanského zákoníku zásadně platí, že rodiče jsou povinni na výchovu a výživu svých dětí přispívat podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Soud při stanovení rozsahu jejich vyživovací povinnosti přihlédne k odůvodněným potřebám oprávněného dítěte, jakož i ke schopnostem,

možnostem a majetkovým poměrům povinných rodičů a k jejich podílení se na uspokojování potřeb dítěte. Potřebami dítěte jsou nejen nezbytné náklady na výživu v užším slova smyslu, ale i náklady spojené s uspokojováním dalších hmotných potřeb důležitých k všestrannému rozvoji dítěte.

Při přezkumu rozsudku soudu prvního stupně vyšel odvolací soud ze skutkových zjištění soud prvního stupně a dále ze skutečností prokázaných v odvolacím řízení a uzavřel, že je na místě, vzhledem ke změně poměrů nezletilých a změně poměrů na straně obou rodičů výživné zvýšit od doby zahájení nového školního roku, tedy od 1. 9. 2016, když v tomto okamžiku se nezletilá Sabina stala žákyní druhého stupně základní školy a nezletilý Daniel žákem první třídy základní školy. Potřeby nezletilých se k tomuto datu podstatně změnilo, když vyšší stupeň vzdělávání přináší i zvýšené náklady se vzděláváním spojené. Výživné bylo naposledy upravováno v době, kdy byla nezletilá žákyní prvního stupně základní školy, a nezletilý chodil do mateřské školy. Od roku 2014, tedy od poslední úpravy výše výživného přibyla otci vyživovací povinnost k nezletilé dceři Anežce, narozené v únoru 2015, nikoliv však k její matce, která i po dobu mateřské a rodičovské dovolené dosahuje příjem převyšující výši minimální mzdy. Příjmy obou rodičů jsou zhruba na stejné úrovni jako v roce 2014, matčin příjem je aktuálně od srpna 2016 – nyní nejméně do poloviny měsíce říjen 2016 – ovlivněn pracovní neschopností matky, což nalezne odraz v jeho poklesu. Pokud se příjmů otce týká, v dlouhodobém průměru činí čistý měsíční příjem otce částku zhruba 34.000,- Kč. Z této mzdy je ve schopnostech a možnostech otce, i při další vyživovací povinnosti k dceři Anežce, přispívat na výživu nezletilých soudem prvního stupně určenými částkami. Soud prvního stupně správně zohlednil, že nad rámec placeného výživného se otec na výživě a péči o nezletilé nepodílí a že tedy nelze uvažovat o nižších částkách výživného v důsledku pokrývání potřeb dětí nejen placeným výživným. I při zohlednění otcovy další vyživovací povinnosti, a při zohlednění nákladů spojených v rodině otce s placením úvěrů na bydlení, je na místě, rozsudek soudu prvního stupně co do výše výživného potvrdit, avšak výživné je na místě navýšit až od data, kdy v potřebách nezletilých nastala nejvýraznější změna – tedy od data 1. 9. 2016. Vzhledem k odvolací námitce otce, že příjmy rodičů jsou srovnatelné, nutno konstatovat, že příjem otce nezletilých je oproti příjmu matky v dlouhodobém průměru zhruba o 1/3 vyšší.

Vzhledem k výše uvedenému odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. podle § 220 odst. 1 o.s.ř. změnil a stanovil, že výživné stanovené otci pro nezletilou Sabinu a nezletilého Daniela se otci zvyšuje až s účinností od 1. 9. 2016 a ve zbylém rozsahu výroku II. jej jako věcně správný potvrdil (výše výživného, splatnost a změna rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 14. 5. 2014).

Odvolací soud dále, vzhledem k tomu, že v době jeho rozhodování již bylo splatné výživné za měsíc září 2016, vypočetl nedoplatek na zvýšeném výživném, který činí pro nezletilou Sabinu 1.000,- Kč a nezletilého Daniela 1.000,- Kč a zavázal otce tyto nedoplatky zaplatit k rukám matky do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku.

V napadeném výroku I. odvolací soud, vzhledem k výše uvedenému podle § 219 o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil, když neshledal z důvodů výše uvedených pro snížení výživného důvody.

O náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně a soudem odvolacím rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1, § 151 odst. 1, o.s.ř. a § 23 z.ř.s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, když jde o řízení, které je možné zahájit i bez návrhu, a odvolací soud neshledal ve věci existenci okolností případu, odůvodňujících přiznání náhrady nákladů řízení některému z účastníků.

Poučení znělo, že proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Toto rozhodnutí nabylo ve výroku I. – IV. právní moci dne 9. 11. 2016 ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi č.j. 18 P 145/2012-128.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo vysvětlení základních pojmů vyživovací povinnosti a jednotlivých druhů. Nejdůležitějšími základními pojmy pro toto téma je výživné, vyživovací povinnost a povinné subjekty, kterými jsou oprávněný a povinný. Zákon uvádí dělení výživného na pět skupin, ale některé odborné publikace uvádějí rozdělení vyživovacích povinností jinak. Kromě základního rozdělení jsou ještě další vyživovací povinnosti, jako je výživné mezi registrovanými partnery, právo na zaopatření a výživné založené dohodou.

Největší část této bakalářské práce obsahuje obecné hledisko vyživovací povinnosti a vysvětlení jednotlivých druhů vyživovacích povinností a jejich popis jako stanovení výše, splatnost, apod. Vznik vyživovací povinnosti je možný, pouze pokud existuje rodinně právní poměr, jak uvádí zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Stejně tak i zánik vyživovací povinnosti je dán zákonnými předpoklady.

Na základě informací čerpaných z různých internetových stránek a odborných publikací je evidentní, že je rodinné právo srozumitelnější a jasnější než ostatní právní odvětví. Nebylo těžké porozumět soudnímu řízení ve věcech výživného, které je popsáno v praktické části této práce. V této práci jsem vysvětlila principy vyživovacích povinností a jejich vzájemné návaznosti tak, aby i široká veřejnost informace mohla použít jako návod v praktickém životě.

Při zkoumání podkladů k této práci vyšlo najevo, že stanovení výše výživného není jednoduchá záležitost a nelze podle pomocné tabulky určit výši výživného vždy stejným způsobem, avšak je tato tabulka vhodným odrazovým můstkem. Samozřejmě je nutné každý případ posoudit individuálně a zohlednit všechny možné aspekty, které výši výživného mohou ovlivnit. Nejdůležitějšími aspekty jsou majetkové poměry, schopnosti a možnosti na straně povinného i na straně oprávněného. Jedním z hlavních faktů, který se zkoumá u výživného je neschopnost samostatně se živit a tudíž odkázanost na výživné.

V dnešní době roste počet případů neplnění vyživovací povinnosti, a proto se poslední část teoretické práce zabývá možnostmi, jak přimět neplatiče k plnění

vyživovací povinnosti. Problematice neplatičů se věnuje v naší zemi větší pozornost než dříve a byl zaveden i trest odebrání řidičského oprávnění z důvodu neplacení výživného, který se stal dobrým krokem k ochraně těch, kteří jsou na výživné odkázáni.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

1. BĚLOHLÁVEK, A., J., ČERNÝ, F., a kol. *Nový občanský zákoník*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, a.s., 2012, ISBN 978-80-7380-413-8
2. KOVÁŘOVÁ, D.: *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, ISBN 978-80-7502-023-9.
3. NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, 1. Vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, ISBN 978-80-86723-77-8.
4. NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, 2.aktual.vyd. Praha: Grada, 2017, ISBN 978-80-271-0431-4.
5. ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2009, ISBN 978-80-7357-465-9.
6. ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M., a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2008, ISBN 978-80-7478-457-6.
7. VESELÁ, R., a kol. *Rodina a rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*, II. Vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005, s. 153, ISBN 80-86432-93-9.
8. ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. A KOL. *Občanské právo hmotné*. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, ISBN 978-80-7478-937-3.

Právní předpisy České republiky

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 49/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých internetových zdrojů

1. Bulletin-advokacie.cz, *Výživné v novém občanském zákoníku [online]. 2016 [cit. 2016-11-26] Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>*
2. Zakonyprolidi.cz, *Vyhláška č. 10/2000 Sb., [online]. 2016 [cit. 2016-11-26] Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-10/zneni-20100101#p2>*

SEZNAM ZKRATEK

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník

ÚP – úřad práce

SIPO – dříve Sdružené inkaso plateb obyvatelstva, nyní Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva

ČR – Česká republika

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Doporučující tabulka na stanovení výživného	29
Tabulka č. 2: Životní minimum dítěte dle věku	30

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Nikola Valtová

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Rodinné právo ve vnitrostátním měřítku

Rok: 2017

Počet stran textu: 58

celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.